

ชื่อเรื่องวิจัย การศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนวัดประดู่ป่า ตำบลประดู่ป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัย นายเมืองดี นนทะธรรม และคณะทีมวิจัย

ผู้สนับสนุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงาน ภาค
สถาบันวิจัยหริภุญชัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนศรัทธาวัดประดู่ป่า ร่วมกันศึกษาค้นคว้า และสรุปรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนวัดประดู่ป่า ตำบลประดู่ป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่ออนุรักษ์ ถ่ายทอดความรู้ด้าน ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจัดทำเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งมี เนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชน ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับ จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนวัดประดู่ป่าและศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดประดู่ป่า โดยใช้ วิธีการที่หลากหลาย เช่น การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ จัดเวที ชาวบ้านจำนวน 5 หมู่บ้าน สัมภาษณ์สำรวจข้อมูล การแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับชุมชน การ สรุปบทเรียนร่วมกับชุมชน ประชุมคณะกรรมการวิจัย การศึกษาดูงาน การเก็บรายละเอียดทั้งภาพถ่าย การ จัดเวทีการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และการจัด นิทรรศการงาน “โดยหาฮีตฮอยจาวของประดู่ป่า”

ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาวิจัยมีความสอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการศึกษาในด้านประวัติศาสตร์ ทำให้ทราบประวัติของชุมชนวัดประดู่ป่า ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ยุคก่อนเกิดรัฐหริภุญไชย ยุคผนวกรวมแคว้นล้านนาไทย ยุคภายใต้การปกครองของพม่า ยุคผนวกรวมแคว้น สยาม(ยุคเก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมือง) และสุดท้ายยุคคนของครองพื้นที่ (พ.ศ. 2348-2550) ได้ทราบประวัติ ของหมู่บ้านย่อย 5 หมู่บ้าน คือ บ้านบ้านท่ากว้างหนองกออ้อ บ้านหนองมูล บ้านประดู่ป่า บ้านสันใจยา และบ้านหัวยาง เป็นชุมชนใหญ่ตั้งอยู่บนผืนแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์อันเป็นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง โดยมีวัด ประดู่ป่าเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของผู้คนในชุมชน ปัจจุบันหมู่บ้านแห่งนี้ราษฎรร้อยละ 96 เป็นคนของซึ่ง อพยพมาจากเมือง อยละ 2 เป็นคนเผ่าไทยวน (คนเมือง) ที่เหลือเป็นคนภาคอื่น ๆ หมู่บ้านแห่งนี้ผู้คนมีวิถี ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขโดยมีศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนของ ซึ่งได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่ช้านาน

ชุมชนวัดประดู่ป่ามีความศรัทธาความเชื่อทางพุทธศาสนา ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อใน นรกสวรรค์ ความเชื่อเรื่องการพลัดพราก ความเชื่อเรื่องบุพเพสันนิวาส ความเชื่อเรื่องอานิสงส์ผลบุญ ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ได้แก่ การใช้ไสยศาสตร์ การใช้เวทมนต์คาถา ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูตผี ปีศาจ เทพยดา ยักษ์ ความเชื่อเรื่องของวิเศษความเชื่อเกี่ยวกับเสนียดจัญไร และอาถรรพณ์ ความเชื่อทาง โหราศาสตร์ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยามความเชื่อในเรื่องโชคชะตา ความเชื่อในเรื่องความฝัน จากความ

เชื่อกันว่าความศรัทธาดังกล่าวทำให้เกิดการนำมาซึ่งการยึดถือประพฤติปฏิบัติ เป็นระเบียบกฎเกณฑ์ ทั้งในด้านสิ่งที่เป็นข้อห้าม ขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชนวัดประตูป่าจำแนกได้ 3 ประเภท ได้แก่ ประเพณีสิบสองเดือนของล้านนาไทย ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต และประเพณีพิเศษ ซึ่งประเพณีเหล่านี้บางอย่างก็ได้วิวัฒนาการและพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของสภาพสิ่งแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนวัดประตูป่ามีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ และควรส่งเสริมให้มีการฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบสาน ได้แก่ ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการเกษตรกรรม ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการจักสาน ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการถักทอ ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการประดิษฐ์อุปกรณ์ดักจับ ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านวรรณกรรม ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านศิลปะการแสดง ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการรักษาโรค ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการถนอมอาหาร ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านเทคนิคหรือเคล็ดลับการทำอาหารพื้นเมืองให้อร่อยปลอดภัย ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการป้องกันภัย มีการจัดทำทำเนียบรายชื่อแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนวัดประตูป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยแยกออกเป็น 5 หมู่บ้านหลัก

ผู้คนในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เกิดความตระหนัก ห่วงแหน รักในมรดกอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนมีความต้องการให้เกิดการอนุรักษ์และสืบสานอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในทางที่ดีขึ้น เช่น การจัดทำข้อตกลงร่วมกันของชุมชนเกี่ยวกับการจัดงานศพแบบประหยัดตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียง การจัดทำหนังสือแนวปฏิบัติของสภากาชาดชุมชนวัดประตูป่า

ได้เอกสารหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งมีเนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรมและความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนวัดประตูป่าและศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดประตูป่า